

Kap 103 : Carl XVI Gustaf (1971-1973) (VIII) – I väntrummet.

Efter myndighetsdagen skulle mediabilden av Carl Gustaf hyfsas. För Sveriges Radios räkning gick det ärofulla uppdraget till journalisten Lars Ulvenstam (1921-), Fil dr på *Den åldrande Selma Lagerlöf* och gammal veckojournalare. Ulvenstam kretsade med sina frågor som katten kring het gröt ända till dess Carl Gustaf förbarmade sig över honom:

LU: Har prinsen kommit över sin omskrivna blyghet vid det här laget? Det är naturligtvis i det jobb som prinsen har råkat få det värsta hinder som man kan ha att dra på sig.

CG: Jag har väl inte dragit på mig den, min blyghet som diskuterades så mycket förr, men jag tror att jag har kommit över den och jag känner det som att det har gått bra.

LU: Vad har skett? Ofta är det ju någon händelse som gör att nu vänder det.

CG: Det berodde kanske på att man alltid var iakttagen. Man visste hela tiden att varje sak man sa skulle penetreras. Att varje rörelse man gör studeras och funderas över. Det var den känsla man hade i alla fall. Men nu har jag helt och hållet gått ifrån den. Jag bara försöker spela mig själv, nej inte spela utan man är bara sig själv.

LU: ...

CG: Många gånger när man träffar en människa som man inte känner första gången man träffar henne, då uppträder man alltid på ett visst sätt innan man har fått rätta kontakten och det gör väl folk i allmänhet även gentemot mig. ... Jag tror ändå att det beror väldigt mycket på en själv, hur man uppträder. Om man själv är lite avvaktande. Om man själv är lite stel o s v. Då blir ju folk stela. Men om man då är helt naturlig och pratar naturligt och pratar om vad som helst och tar dom rakt upp och ned för vad dom är och inget speciellt, så får man samma sak tillbaka. En inbunden människa kan ju egentligen vara väldigt spontan och ha mycket att ge fast han har svårt att uttrycka sig, fast han har svårt att få kontakt med sina medmänniskor och kamrater.

LU: Är det problematiskt för prinsen att aldrig få öppna näbben till politiska frågor?

CG: Det är klart att många gånger kommer man in på politiska frågor eller rättare sagt partipolitiska frågor. Och då har jag ju väldigt svårt att uttala min mening i och med att som sagt en kung han skall vara helt opolitisk. Om jag skulle helt plötsligt börja uttala mig om politiska eller partipolitiska och visa någon form av färg skulle det ju bli mycket underligt. Men samtidigt har man ju sin egen uppfattning om saker och ting. Men om jag å andra sidan skulle säga "ja... jag vet inte riktigt; ja... jag kan inte svara på den här frågan" då skulle det genast verka lite svagt och lite onyanserat och man skulle genast undra "jasså, han vet inte vad politik är för något". Så därför är det väldigt svårt. Det gäller att flyta någonstans mittemellan hela tiden.

LU: ...

CG: Varför jag tycker det är så skönt här på [godset] Stenhammar? För här kommer man ju från det alldagliga arbetet i Stockholm och man kommer ifrån allting, man blir sig själv, man blir ensam. Och dessutom är det väldigt skönt att slippa ifrån all publicitet från pressens sida t ex. Det tjasas om samma saker hela tiden. Många gånger om man gör ett arbete så är det alltid med en viss underton av ironi i artiklar som skrivs. Det är nästan så att man funderar ibland på att vår familj är ju nästan förföljd ibland. Jag kanske har klarat mig någorlunda men min mor har ju varit väldigt hårt åtsatt många gånger för saker som hon inte själv har gjort eller rått om. Sen kan man ju tala om alla märkliga frågor man får i olika pressammanhang och intervjuer. Det

kan ju röra sig om de mest vitt skilda saker men även där får man ju liksom barnsliga frågor som om man läser tidningar på morgonen t ex eller om man åker tunnelbana. Sådana frågor går ju inte att svara på. Det går ju inte att utveckla dom. Det blir ju bara att man mer eller mindre lyfter på ögonbrynen. Och det är ju klart att när det kommer sådana frågor blir det ju en mycket märklig ton i ett reportage t ex. Det är självklart det är svårt att vrida det till något vettigt. Så är det ju alltid det gamla goda älsklingsämnet om mina flickor o s v som jag försöker att inte diskutera med pressen längre men man kan inte hjälpa att man blir lite arg ibland.

CG: Den [Sverige] är ju en monarki. Den [monarkin] är ju en gammal tradition. Nu är det så att man knappt vågar använda ordet tradition, men jag förstår inte hur ett land kan leva utan traditioner. Det finns ingenting att bygga upp sitt liv på. För mig skulle det vara som att försöka gå på vatten. Det finns ingen fast mark att hålla sig till.¹

Carl Gustaf gjorde intryck på den kvinnliga delen av befolkningen. ”Jag får väl ett tiotal brev om dagen från olika kvinnor – över hela landet. En del kommer med giftermålsanbud. Andra skriver bara några rader och säger att dom uppskattar något man gjort. Jag kan tyvärr inte svara på den här beundrarposten. Men det är kul att få den. Många skickar med fotografier på sig.”²

*

Carl Gustaf hade 1965 övertagit arrendet av godset Stenhammar efter prins Wilhelms död men inte haft tid att engagera sig i driften. Det var ströbesök med kamrater. Han möblerade upp en av flyglarna: En hall, två sällskapsrum och tre sovrum med möbler från Ulriksdals slott, en stor äkta matta i blått och rosa och en nyinköpt Oscar Törnå-tavla. 1971 kunde han åtminstone köra traktor under vårsådden. Carl Gustaf hade enkla vanor både på slottet och på Stenhammar, varken kammarjungfru eller betjänt. Han lagade ofta mat själv. Detta var delvis påtvingat av hans dåliga inkomster. Fram till 25-årsdagen 100 tusen om året från Sofia Albertinas stiftelse. Därefter 150 tusen i apanage.

Den 12 september 1971 och två månader framåt vikarierade Carl Gustaf för Gustaf VI under tiden som denne var på resor i England och Italien. Vid sidan av ”regerandet”, att sitta ordförande i konseljerna och skriva på papper, praktiserade han på UD. Prins Bertil ryckte in sex dagar i oktober då Carl Gustaf skulle närvara vid festligheterna i samband med perserrikets 2 500-årsjubileum. Carl Gustaf var även inbokad på saker som Musikaliska Akademiens jubileum, Svenska Akademiens högtidliga sammanträde, Nobelfesten m m. Eftersom Sibylla var allvarligt sjuk var det ofta prinsessan Christina som fick göra honom sällskap. Med universitetsstudier under 1968 och bara tre års åldersskillnad hade prinsessan Christina och Carl Gustaf mycket gemensamt. Båda upplevde sig som någon sorts studentradikaler:

Carl Gustaf

VJ: Studentrevolten då, kravet på medinflytande?
– Jag gillar dem som är progressiva och vill skapa nytt.

VJ: Går det att vara progressiv och tronföljare på en gång?

¹ Tomas Dillén & Lars Ulvenstam. Personligt med Carl Gustaf. SR, 1971.

² Arne Lennberg. Rapport från en vecka med kronprinsen. Lektyr, 1971:40.

– Ja, men jag tänker inte göra revolution. (Kronprinsen skrattar.) Jag vill för resten inte använda ordet progressiv. Det är ett sånt där farligt ord.³

VJ: Vad anser ni om er egen generation?

– Den är fin. Den vill något. Den revolterar mot förhållanden, som man ska revoltera mot. Det är väl skönt att de unga engagerar sej.⁴

Han tog parti för aktivisterna vid almstriden natten mellan den 11 och 12 maj 1971. Det finns också uppgifter om att han 1974 avstod från att inviga den amerikanska hotellkedjan Ramadas anläggningar i Huskvarna med motiveringen att kungen inte bör fungera som invigare åt amerikanskt storkapital.⁵

Prinsessan Christina

VJ: Man märker att hon är en smula ängslig att inte räknas som modern själv eller att klassas som konservativ. Hellre vill hon då kallas radikal – radikal med små stänk av konservatism här och där, kanske?

– Man kan ju vara radikal utan att vilja avskaffa monarkin och utan att gå med i demonstrationer. Och det kortkorta [hennes kjol] det är bara utanverk. Fast radikal är nog ett för kraftigt adjektiv, liberal är ett riktigare ord för min ståndpunkt.

VJ: När jag känner prinsessan på pulsen om hennes åsikt om monarkin svarar hon leende:

– Visst är jag rojalist! Med motsatt ståndpunkt skulle jag i min situation både kasta bort kakan och äta den ... med republikanska idéer vore jag en vrångbild. Man skulle nog känna sig besviken ... att bara så där bli avskedad ... det skulle kännas som ett underbetyg, ett misslyckande, om monarkin avskaffades.⁶ Men naturligtvis försöker vi kungliga göra något annat av monarkin i dag än vad man gjorde för tjugo eller femtio år sedan. ... Min bror och jag diskuterar ofta hur vi ska kunna göra det bästa av vår ställning. Vi har ett ansvar att förvalta, vi måste hjälpas åt.⁷

Prinsessan Christina hade gjort pr-resor och halv-officiella statsbesök sedan 1965 och var van att uppträda som ”tjänstgörande prinsessa” med allt vad det innebar: ”Det är så uppenbart att man tjänstgör som en symbolfigur. Det är inte mig själv dom intresserar sig för, inte för fröken Bernadotte utan för prinsessan. »Det gör detsamma vem som kommer; bara det är nån kunglig», låter det ofta ... ja, då får den lediga gå.”⁸

Under våren 1972 studerade Carl Gustaf nationalekonomi vid Stockholms universitet. Det var en halv termins introduktionskurs på juridiska fakulteten. Eftersom Carl Gustaf följde undervisningen utan att vara inskriven är detaljerna oklara. Han fick inget kursbetyg men ”han skrev tentamen och fick med god marginal godkänt, hans skrivning tillhörde den bästa tredjedelen”.⁹ Eventuellt läste han vt 73 en kurs i företagsekonomi på Handelshögskolan. Han skall även ha studerat franska. Den 5-16 juni ägde FN:s första miljökonferens rum i Stockholm. Carl Gustaf tyckte det var en viktig uppgift för Sverige och även för honom själv.

³ Stefan Andhé. Kronprinsen mot väggen i exklusiv intervju. Vecko Journalen, 1969:17.

⁴ Allan Beer. Aldrig har kronprinsen talat så öppet. Allers, 1969:2.

⁵ Året Runt, 1976:14.

⁶ Margit Vinberg. Vart går Christina. Vecko Journalen, 1966:52.

⁷ Lars Torekull. Christina gör svensk PR i USA. Vecko Journalen, 1972:44.

⁸ Margit Vinberg. Vart går Christina. Vecko Journalen, 1966:52.

⁹ E-brev med uppgifter från prof em Claes-Henric Siven, inst för Nationalekonomi i Stockholm, 2013-01-16.

Senare under sommaren praktiserade han på en bank i London. Sibylla hade opererats för en magtumör. Hon magrade och såg inte bra ut. Alla inkl henne själv låtsades att det inte var något allvarligt. Carl Gustaf fick frågor om döden. Han visste inte vad han skulle svara: ”Ja döden är något som jag sparkar framför mig, jag har ju inte mött den på nära håll ännu.” Men så kom den. Den 28 november 1972 dog Sibylla och prinsessan Christina övertog positionen som ”rikets första dam” med ungefärlig arbetsbeskrivning ”vikarierande prinsessa” på samma sätt som Carl Gustaf var ”vikarierande kung”. Sibylla hade under årens lopp samlat på sig en antal hedersledamotskap, beskyddarskap, ordförandeskap m m. Dessa lyftes nu över från mor till dotter. Christina fick bekväma sig att skaffa ”prinsesskläder”, klänningar med jackor som hon annars inte skulle ha skaffat sig. Hon befordrades till värdinna vid officiella middagar. En del av uppdragen behöll hon ända till Kronprinsessan Victoria och prinsessan Madeleine blev myndiga.

Carl Gustaf fick frågor vad han mindes om sin mor. Carl Gustaf svarade att hon var mycket omtänksam, snar till skratt, gärna ville ha familjen samlad omkring sig och höll mera pli på systrarna än på honom själv. Han sade även att hon höll en viss distans till barnen men månade om deras utbildning, sociala fostran, uppträdande och kläder. Förmodligen hade hon mera gemensamt med systrarna än med honom själv men sin kärlek till den öländska naturen hade hon fört vidare till honom. Hon hade också väckt hans musikintresse. ”Min mor hade en enastående förmåga att se humoristiskt på tillvaron och att skapa värme och trevnad omkring sig. Min glada och sorgfria barn- och uppväxttid har jag i första hand henne att tack för.”¹⁰ Carl Gustaf hade även en viss kritik. Den totala avpolitiseringen av hemmiljön. Han föreställde sig att om hans far levat hade det funnits någon att diskutera med.

”Uppskrivningen” av Carl Gustaf fortsatte oförtrutet:

Carl Gustafs utbildning har så småningom glidit över i yrkesutövning, eller snarare, hans schema är varvat med fortsatt militär utbildning och representationsplikter av skiftande slag. Att ta emot ambassadörer, delta i kyrkliga begivenheter, inviga idrottstävlingar, lantbruks- och skogsveckor i olika landsändar, äta lunch hos landshövdingar, besöka regementen, universitet, fara till Oslo och lägga en krans på Haakon VII:s grav, ge lunch för Polens statsminister, ge audiens åt patriarken Jakob III av Damaskus osv osv i högt tempo.

Carl Gustaf gör som farfar, tar noga reda på innehållet i evenemang där han är inbokad. Det händer att han ber inbjudarna komma upp på Slottet i förväg för att orientera honom. Så var ett par personer från Sällskapet för antropologi och geografi uppe hos kronprinsen en tid före årsmötet, där han skulle dela ut medaljer, föräras en bok om Nordenskiöld och "Vega" samt hålla tacktalet efter maten. Vid sådana informella möten är Carl Gustaf öppen – han gillar dessutom geografi – och humoristisk och säger saker som charmerar folk.

Att vid så relativt unga år framträda i lärda sällskap – som naturligtvis gör jämförelser med kung Gustaf Adolf – borde ge rampfeber. Men Carl Gustaf har inte bara besegrat sin blyghet, han är i färd med att bli en god och roande talare som gör sig förtjänt av varma applåder. Ofta vet ingen i förväg att Carl Gustaf tänker säga något då han knackar i glaset och improviserar ledigt. Förberedda tal extemporerar han, då han med sin ordblindhet ogärna läser ur manuskript utan nöjer sig med stolpar.

¹⁰ Christer Nyblom. Kronprins Carl Gustaf inför 25-årsdagen. Hemmets veckotidning, 1970:17.

Vid en högtidssammankomst på Vetenskapsakademien, där han är "svensk hedersledamot", hade kronprinsen två tal med sig, ett som var högtidligt, men, sa han och letade i fickorna, då han fann stämningen så god "tar jag det andra talet i stället".

Han ser inte enbart till det festliga utanverket utan tar initiativ till att fördjupa sina kunskaper om institutioner, organisationer, företag osv. Han har bildat sig en uppfattning om Vetenskapsakademiens verksamhet och därvid fäst sig vid utlandsengagemangen, främst den internationella forskningsinstitutionen för insektsbiologi i Nairobi, som är ett viktigt led i kampen för u-länderna. Några gånger har Carl Gustaf på egen begäran varit med som en bland många när Stockholms juniorhandelskammare gjort studiebesök hos Pripps, Skånska Banken och Kema Nord. Det kan tilläggas att Carl Gustaf läste nationalekonomi förra året för att öka sina kunskaper, som tillåter honom att ställa relevanta frågor i ekonomiska ämnen.

Sina kläder, privata och militära, låter han sy på MEA och Steens: för civilt bruk väljer han klassiska tyger, flanell och kritstreck, som sys upp i klassiska modeller med modernt snitt. Sparsamheten sitter i, han är inte snål men ogillar extravaganser.¹¹ [Senare handlade Carl Gustaf hos Rose & Bom, "ett ställe där man köper bra, italienska kvalitetskläder till låga priser". Prinsessan Christina brukade vara smakråd, i brådsakande fall adjutanten eller Ingrid Björnberg. Carl Gustaf drog storleken 50B och var bredaxlad.]

*

En tid efter vulkanutbrottet på Vestmannaöarna, Island, den 23 januari 1973 var Carl Gustaf där och turistade. Utbrottet pågick nästan sex månader och stora delar av ön täcktes av lava och pimpsten. Dramatiskt så det räckte och blev över.

Den 9 april till den 25 maj deltog han i en repetitionsövning på torpedbåten Vega. Han var signalofficer och basade i veckorna över en radiotelegrafist, en kadett och tre signalmän. Måndagar och fredagar gick till konselj och officiella framträdanden. Den 24 april meddelade polisen att det fanns ett hot från terrororganisationen Ustasja att kidnappa honom. När han rörde sig utanför militärbasen hade han därför förstärkt bevakning. Den 21 maj for han direkt från Gålöbasen till slottet för att vara med om det första bildtelefonsamtalet med satellit mellan Europa och Sydamerika. Prins Bertil befann sig i São Paulo i auditoriet, första raden, och hann inflika ett "Hej" till Carl Gustaf. Det väckte ett visst uppseende att Carl Gustaf anlände till kustflottans bal på Berga slott utan någon bordsdam. Rimligen hade det något med Liv Porjé och Silvia Renate Sommerlath att göra. Mera om dem längre fram. Han förklarade sig trött på att kopplas ihop med olika kvinnor.¹²

Renoveringen av hans 12-rumsvåning på slottet blev efter ett år äntligen klar och Carl Gustaf kunde under våren börja fylla den med lämpliga möbler.

*

Under sommarvistelsen på Sofiero 1973 insjuknade Gustaf VI natten mellan den 17 och 18 augusti hastigt i blödande magsår. Han hade haft sådana förut och trodde inte att det var så allvarligt men det var det. På vägen ut till bilen, han kunde fortfarande gå, sade han sig vara

¹¹ Beatrice Glase. [Vår nye kung.] Vecko Journalen, 1973:39.

¹² Expressen, 1973-05-17.

vid gott mod. Därefter kördes han in till Helsingborgs lasarett och livmedikus Gunnar Biörck kom ner från Stockholm. Biörck bodde på Sofiero men tillbringade sin vakna tid på lasarettet. Likaså inställde sig presschefen Bertil Erkhammar. Ett stort uppbåd av Sveriges skickligaste specialister samlades kring Gustaf VI:s sjukbädd. Den 21 augusti opererades han. Operationen varade i tre timmar. Dagen därpå begärde han in tidningar för att se vad som skrevs om honom. Därefter blev han gradvis sämre. Vid det laget hade Carl Gustaf och den närmaste släkten hunnit inställa sig. Carl Gustaf och prinsessan Christina kom med flyg från Stockholm. Carl Gustaf från en militärkurs på Solbacka läroverk. Prins Bertil och Lilian Craig från Rivieran. Lilian Craig fick inte sova på slottet utan inkvarterades i den närbelägna Amiralshuset. Hon och prins Bertil fotograferades dock ihop ett stort antal gånger.

Gustaf VI:s hälsotillstånd meddelades via dagliga bulletiner. Inga intervjuer gavs. Journalisterna försökte få lite kött på benen genom att klocka besökens varaktighet med tidtagarur. Anställda på sjukhuset erbjöds pengar för att berätta om vad som försiggick. En fotograf klättrade upp på taket och fick en bild in i Gustaf VI:s sjukrum med teleobjektiv. Carl Gustaf växlade mellan Sofiero, väntrummet på lasarettet, konseljerna och andra uppdrag. Han försökte undvika fotograferna. När Gustaf VI under en tillfällig förbättring fick veta att Carl Gustaf mest satt i halvmörker och tittade in i väggen bad han prins Bertil att ta med honom ut på golfbanan vid Båstad. Carl Gustaf som inte spelade golf följde håglöst efter de andra. Det såg ut som om han pratade för sig själv. ”Kronprinsen är djupt tagen av konungens svåra sjukdom och har svårt att koppla av på Sofiero. Han följer med sin farbröder på bilutflykter, han promenerar, läser och konfererar med riksmarskalken och chefen för sin hovstat. Men ändå går tiden så långsamt, oron måste hela tiden kännas malande. Hans tankar vet ingen.”¹³ Senare berättade Carl Gustaf att han var totalt lamslagen. Dittills hade han framgångsrikt lyckats undvika att tänka på att han någonsin skulle bli kung. Nu stod han där med sin ungdom och sina fel och brister. Mera förberedd än han var nu skulle han aldrig bli. Prinsessan Christina drog med honom på promenader i Sofieros trädgård. Hon höll hans hand och de talade lågmält om allt som varit och som väntade. Han tittade på direktsändningen av det pågående gisslandramat i bankvalvet vid Norrmalmstorg. Dagarna gick. Gustaf VI visade tecken på förbättringar som ej varade. Prinsessan Christina orkade inte mer utan åkte hem. Vid en kort extrakonselj den 4 september kl 10 överlämnades formellt hela riksstyrelsen till Carl Gustaf. Han hade varit t f redan när Gustaf VI opererades men det var med automatik under sommaruppehållet när prins Bertil var på Rivieran. Carl Gustaf alternerade därefter mellan sina plikter på slottet, besök vid sjukbädden och att följa motortävlingarna på det närbelägna Knutstorp.

Den 13:e föreföll slutet nalkas. Carl Gustaf höll en improviserad 20-minuterskonselj på Bromma flygplats där beslut togs om de ärenden som skulle behandlas vid nästa möte innan han fortsatte till Sofiero. Den 14:e kallades alla närvarande flera gånger till dödsbädden men fick vända tillbaka. Vid 17:30-tiden den 15:e inleddes slutligen dödskampen som varade till 20:35.

De som närvarade vid dödsögonblicket var Carl Gustaf, prinsessan Christina, drottning Ingrid, prins Bertil med Lilian Craig och grevarna Sigvard och Carl-Johan Bernadotte med hustrur Marianne och Kerstin. Ett 60-tal journalister från tidningar, Sveriges Radio och Svensk Television var samlade på lasarettsgården. Flera hundra människor trängdes bakom avspärningarna. Luften var råfuktig. Den direkta dödsorsaken var lunginflammation. Efter det att döden inträtt gick Carl Gustaf in i sjukrummet och strök sin farfar över handen.

¹³ Svenska Dagbladet, 1973-08-26.

Gustaf VI hade under flera år planerat ceremonielet vid denna sin död i detalj. Hans ”Plan för framtida tronskifte och kungabegravning”^{14,15,16} från maj 1969 sattes nu i verket: Riksmarskalken amiral Stig H:son Ericson ställde sig i lasarettporten framför journalister och fotografer och läste ur en handskreven bulletin: ”Konung Gustaf VI Adolf har i dag, lördagen den 15 september 1973, klockan 20:35, lugnt och stilla avlidit.” Därefter kom en mycket blek Carl Gustaf och hans släktingar ut på lasarettgården. Släktingarna stannade till i porten medan Carl Gustaf långsamt gick fram mot fotograferna. Det rasslade svagt från stillbildskameror och surrade från filmkameror. Han lystes upp av strålkastare och enstaka fotoblixtar Klädseln var grå kostym, blå skjorta och mönstrad slips. Som vanligt höll han händerna på ryggen. Gustaf VIs syster drottning Ingrid av Danmark och prinsessan Christina anslöt sig bakom honom. Bertil Erkhhammar ropade med kommandoröst: ”Kungen är död – leve kungen!” Åskådarna försökte hurra. Carl Gustaf log svagt, bockade ett tyst tack och klev in i bilen som hade väntat på tomgång för att inte bli helt utkyld. En sista natt på Sofiero som kronprins väntade. Därefter tillstötte komplikationer ...

Knappt hade Bertil utbringat levet innan han uppvaktades av televisionens medarbetare. De var i knipa. Allt var noga förberett inför dödsbudet. Pågående program skulle brytas för seriös musik. Därefter skulle följa Extra Nyheter och därpå ett porträtt av Gustaf VI Adolf. Men nu hade tv inget ljud till nyhetsinslaget. I uppståndelsen var det ingen som kommit ihåg att väcka ljudteknikern. Han låg och sussade i en husvagn bakom lasarettet när Stig H:son Ericson läste upp sin bulletin. En i lasarettporten mimande riksmarskalk – katastrofen kändes nära. Med tv:s nyväckte ljudtekniker for Bertil i ilfart till Sofiero. Han visste att de sörjande satt till bords och att hovmästare var en tidigare högbåtsman, som Bertil haft i sin ubåtsbesättning. – Nej, jag kan inte störa dem, fick Bertil höra av honom. – Säg till riksmarskalken att komma ut på trappan! Det gäller nationens väl och ve, stod Bertil på sig. Stig H:son Ericson kom, sattes in i situationen och upprepade där i kvällsmörkret gång på gång och med olika hastighet vad han sagt i lasarettporten. Första gången stämde inte ljudet med läpprörelserna, ej andra eller tredje gången heller. Nervöst stämde tv-folket av bild och ljud och fann slut en perfekt överensstämmelse. Nyheterna inleddes med Stig H:son Ericsons kungörelse. Ingen kunde ana att hans ord inte var autentiska.¹⁷ [En alternativ version är att ljudteknikern Boo Thorin höll på med att banda ett annat inslag och det inte fanns någon ledig mikrofon.]

Vid dödsbudet stängdes alla sorters nöjesetablissemang: krogar, danslokaler, restauranger och biografier och teatrar avbröt föreställningen. Statsminister Olov Palme informerades bara någon minut efter det döden inträtt.

Morgonen den 18 september transporterades Gustaf VIs stoft upp till Stockholm. Biskop Olle Nivenius läste en kort bön och sköterskor, läkare och biträden i vita rockar bildade häck från lasarettporten. När bilen sakta började rulla tog någon upp Härlig är jorden. Färden varade en dag. De sista milen stod människor i flerdubbla led med facklor, lyktor eller bara ett ljus i handen.

¹⁴ Björkman, 1987.

¹⁵ Fridh, 1995.

¹⁶ Kabinettskammarherren amiral Erik af Klint m fl. Plan för framtida tronskifte och kungabegravning. 1969-05.

¹⁷ Omar Magnergård. Svenska Dagbladet. Odaterad. Omkring augusti 1973.